

BUDA-PESTA

6 Iunie st. v.
18 Iunie st. n.

Va ești duminică.

Redact. : strad'a Havas nr. 1.

Nr. 23.

ANULU XII.
1876.

Pretulu pe unu anu 10 fl.
Pentru Romani'a 2 galbeni.

R e n e g a t u l u.

Novela din suferintiele Romanului.

(Urmare.)

Macsimu in două rânduri l'a cercetat, in se totu-de-una l'a aflatu petrecutu de sine. De sfirsitu ce era, nu era in stare se mai si vorbesca. Si de slabitu ce era, nu-lu mai putea se-lu cunosca nime, — caci era numai unu scheletu.

Multu lu-intristau pe Macsimu aceste impregiurari.

Dar inca ceva i apesă durerosu anim'a lui.

Era mai o luna de candu se afla dinsulu in giurulu iubitoru lui. In totu timpulu acest'a dimpreuna cu mama-sa numai noptea cutezau se iese la liberu. In decursulu dilei s'afflau inchisi ca intr'unu carceru, caci se temeau a nu fi descoperiti de omenii baronului Pusztafy, care decise mortea loru.

In incarcarea acest'a anim'a si spiritulu luminatu alu lui Macsimu se revoltase puternicu.

In revoltarea acest'a de nei umerate ori implora elu ceriulu lacrimandu si cu vocea inalta, ca se-i ajute odata, se scape pe mama-sa si pe neamulu seu din acestu carceru de suferintie, se puna odata stavila acestoru persecutiuni neomenesci, si se-si redice man'a sa in contra acestoru fiintie fara anime si barbare!

Mam'a sa Ana asculta oftandu adancu rugarea acest'a a fiului seu, er pop'a Simu lu-binecuentă.

Omulu se deda cu tote : cu binele ca si cu reulu.

Macsimu inca incepu a se deda chiar si cu incarcarea acest'a neplacuta.

Ma din ce in ce mai tare i deveni incarcarea acest'a atatu de placuta, incatu aci totu si pentru totu-de-una ar fi remasu ca prinsoneriu.

Abi s'ar crede acest'a, deca n'amu cugeta si la aceea, ca in apropiarea lui Macsimu, in acestu carceru, se mai afla si — incantatori'a Ileana.

Periculosulu Amoru ranise ambele animi alu acestori juni.

Unu amoru ardinte se desvolta intre Macsimu si Ileana. Si unu amoru adeveratu era acest'a, caci se nascuse din convenirea si atingerea desa.

Si mandru cum era Macsimu, era frumoasa si rapitoria cum era Ileana, acest'a iubire trebui se se nasca intre dinsii.

Inchideti numai la olalta pe catu-va timpu

mai îndelungatu chiar si d'oue animi cari se urescu, si veti vedé cã prin atingerea loru nentrerupta aceste animi ér se apropia un'a de alta.

Legea naturei o dictéza acést'a, càci nu putem nimene reziste misteriosului magnetismu ce existe in animile nóstre.

Mai tare s'a pututu observá intimitatea iubirii acestoru juni in sér'a candu Macsimu avea sè se îndeparteze la Clusiu si sè se despartiesca de iubirii lui.

Sér'a acést'a trecù, si nóptea inca si-estinsese deja intunereculu seu misteriosu peste universulu nefinitu.

Macsimu peste vre-o câte-va minute avea deja sè plece.

Dar dinsulu cu iubit'a sa Ileana si-acum se mai aflau singuri sub fragariulu tufosu din apropierea casei, acusi sarutandu-se cu focu, acusi privind-se cu dragu, si acusi imbratiansandu-se atâtu de fierbinte, de par' cà nu aru mai fi voitu sè se despartiesca unulu de altulu.

— Oh, de ce te duci? De ce me lasi singura! — dîse Ileana suspinandu.

— Déca asiu puté, drag'a mea, — i dîse Macsimu, — eu totu langa tine asiu remané. Unde asiu puté fi eu mai fericitu? . . . Dar trebuie sè me ducu! Voiu rentorce inse acusi, si atunci vomu fi totu la olalta, si nime nu ne va mai despartí!

— Sè-ti spunu, Macsime draga, — dîse apoi Ileana, — de ce me despartiescu acum asié de cu greu de tine. Adi nópte am avutu unu visu de totu uritu.

— Ha, ha, ha, — rise Macsimu. — Si tu dóra credi in visuri?

— Eu nu credu. Inse nu sciu cum, dar par' cà nu mai sum asié de liniscita, de candu am avutu acestu visu infricosiatu.

— Infricosiatu? . . . Sè-lu audu si eu dara, puiculiti'a mea, sè vedu ce te nelinisce pe tine?

— Am visatu, — incepù Ileana, — cà nan'a Ana, tu dragulu meu si eu ne-amu treditu d'odata in nesce palate mari si frumóse. Incatràu vedeau numai ochii, totu matasuri, totu lucruri scumpe, totu auru si argintu erá.

— D'apoi cà, — o intrerupse Macsimu suridiendu, — acesta nu e visu reu!

— Asculta numai! Pe tine te vediuramu apoi aci, oprindu-te inaintea unui tipu frumosu de femeia, cioplitu din piétra alba ca néu'a. Unu velu lungu si negru erá trasu peste acestu chipu. Si mai frumosu decâtu unu

angeru se vedea elu acum. Tu nu te mai puteai saturá de a te uitá la elu, si par' cà ai fi voitu sè-lu inghiti de dragu! . . .

— D'apoi, scump'a mea, — o intrerupse Macsimu ridiendu si sarutandu-o cu dragu, — tipulu acest'a frumosu tu ai trebuitu sè fi!

— Ba nu, Macsime draga, nu am pututu fi eu. Tipulu acest'a erá de piétra si rece cà mórtea. Si dupa aceea apoi, te vediuramu d'odata, cà ai luatu velulu pe care lu-tieneai in mana, si cà si candu ti-ai fi perdu tu mintile, l'ai trasu peste tine, chiar cum erá mai nainte pe acelu tipu frumosu, cà si candu si tu ai fi voitu sè fi rece si mortu cà cioplitur'a aceea de piétra. Eu cu nan'a Ana ne spariaramu de tine. Alergaramu apoi la tine. Nan'a Ana vol sè icie de pe tine acelu velu negru si uriciosu. Dar tu . . . ah Dómne! . . . Tu, cà si candu ai fi innebunitu cu totulu, ai apucatu-o de grumadiu, si-ai sugrumatu-o atâtu de puternicu, de a cadiutu din manile tale lesinata la pamentu! . . .

— Pfui, — o intrerupse Macsimu infiorandu-se acum si elu, si trecandu-i risulu, — ce visu gróznicu ai mai pututu tu avé! . . .

— Da, Macsime draga, gróznicu. Inse asculta-lu numai pana in capetu. Numai candu nana Ana cadiu lesinata la pamentu, noi numai atunci vediuramu, cà in giurulu nostru s'aflau o multime de ómeni. Acestia toti se uitau la tine, si vediendu-te ei in velulu acel'a negru, te rideau cu hohotu. Si candu ei te vediura cà ti-sugrumi pe mama-ta, hohotulu riseteloru loru incepù a fi si mai mare, si ti-strigara cu totii vorbe cumplite de batjocura. Si tu atunci, intre aceste hohote si batjocure, ai fugitu rapede dintre noi, lasandu-me pe mine singura, langa lesinat'a nan'a Ana. Si-apoi eu nu te am mai vediutu! . . .

— Tu, drag'a mea, — o intrerupse aci Macsimu miscatu adancu de acestu visu uritu, — tu nu te vei fi rugatu la Dumnedieu candu te-ai culcatu, si de aceea ai avutu acestu visu atâtu de infricosiatu!

— Ba dieu m'am rugatu, Macsime draga, — asigurá Ileana cu sinceritatea convingatória a unei copile innocente, — si inca m'am rugatu mai multu decâtu alta-data, pentru cà scieam cà tu in nóptea acést'a vei plecá, si m'am rugatu si pentru tine la Dumnedieu, cà sè-ti ajute in calea ta, si sè te rentorci sanetosu si câtu mai curendu! . . .

— Tu esti buna, tu esti unu angeru! — i dîse Macsimu imbratiansandu-o si stringându-o cu iubire. Dar cum de ai pututu tu avé unu

visu atâtu de gróznicu, si de ce te neliniscisci tu de elu? . . .

— Nici eu nu o pricepu, Macsime draga, cà cum vinu eu la visulu acest'a. Eu l'am po-vestitu si nanei Ana, càci ea se pricepe bine la tîlcuirea visurilor. Dar si dins'a m'a risu, si a disu cà visulu acest'a e atât'a de nebu- nu, de nime nu-lu póte tîlcuí! . . .

— E si curiosu sè te sparí de elu.

— Asié e, Macsime draga. Inse sè-ti spunu eu si aceea, pentru ce sum eu neliniscita de candu am avutu acestu visu. Eu nu scíu cum, dar adi tóta diu'a visulu acest'a mi-a totu sburatu prin capu. Si candu mi-trecea prin minte, cà in visulu acest'a tu ai peritu dinainte ochiloru nostri si m'ai lasatu singura langa lesinat'a nana Ana, eu totu atunci chiar si nevrendu mi-duceam a minte si de aceea, cà tu adi te duci . . . me lasi pe mine singura . . . si la cugetulu acest'a totu-de-una nevrendu tresariam puternicu, càci totu atunci mi se iviá si acelu cugetu, cà óre mai vini-vei tu in-dereptu . . . cà óre mai vedé-te-voiu eu? . . .

Lacrimi vedemu la cuvintele aceste ivin- du-se in ochii lui Macsimu.

Ingrigirea plina de amorulu celu mai in- timu, cu care a esprimatu Iléna aceste cuvinte, si ochii ei mandri, cari din ce in ce mai tare inca se umedira de lacrimi, aceste au storsu lacrimile lui Macsimu, càci aceste i aretau mai limpede si mai curatu, câtu de tare e iubit- u de Iléna.

— Iléna scumpa! — eschiamà Macsimu imbratsiandu-o in amoruluseu celu mai mare. — Nu mai cugetá la acelu visu nebu- nu! Eu me ducu, càci trebue sè me ducu, dar acusi me voiu rentórcé, acusi ér ne vomu vedé! . . . Si cá nici o clipita sè nu te mai indoiesci, éca, eu ti si-joru, Iléna draga, cà chiar si in depar- tare numai la tine voiu gândí, cà eu in veci numai pe tine te voiu iubi! . . .

Si dinsulu o strinse si mai ferbinte la si- nulu seu, si-o sarutà si mai infocatu.

Peste câte-va minute pe Macsimu nu-lu mai vedemu langa iubit'a sa. Nu mai erá ací.

Dinsulu calare pe unu calu, cu care si ve- nise, disparuse deja prin ulitiele intunecóse ale satului, si erá departe pe cale catra Clusiu.

.

Trecura apoi rapede inca doi ani.

Intr'o nópte, pe candu acusi avea sè se reverse de díua, pop'a Simu fu conturbatu in somnulu seu.

La usia se audí cà bate óre cine-va.

Popa Simu scolandu-se si deschidiendu usi'a, diari suprinsu, cà inaintea sa se afla unu cavaleru necunoscutu, imbracatu in vestminte elegante magiare.

— Pe cine cauti Domni'a ta? — lu-in- trebà.

Cavalerulu strainu vre-o câte-va minute fara de a respunde se uità lungu si cu o pri- vire neesprimabila la pop'a Simu.

— Baciule draga, — díse apoi, — nu me mai cunosci?

Popa Simu tresari indata.

La audiulu vocii acestui cavaleru lu-cu- noscù indata.

— Tu esti, Macsime?

— Eu, baciule.

Dar pop'a Simu se uità numai si-acum cá incremenitu la vestmintele lui negre si insíno- rate, si inca nu si-putù luá atât'a sufletu, sè alerge la dinsulu si cá mai nainte, dupa o des- partire atâtu de indelungata, sè-lu stringa cu iubire la sinulu seu

Macsimu observà sfiél'a baci-so.

Se duse dar elu la dinsulu. Elu lu-imbra- tisià. Elu lu-sarutà.

Si intr'aceste audindu din casa mama-sa Ana si adorata-sa Iléna, cà Macsimu e care a sositu, dinsele inca pline de bucuria alergara inaintea lui.

Dar la vederea lui si dinsele tresarira pu- ternicu.

O tresarire a insielàrii erá acést'a, càci ele inca nadaiau afara pe Macsimu, si in lo- culu lui aflara unu Domnisoru cu haine negre si insinorate.

— Oh, suspinà Macsimu, care delocu ob- servà si acésta, — dar nici tu mama, nu me mai cunosci? . . .

Si éra trebui cá dinsulu sè alerge in bra- tiele deschise si catra mama-sa.

Si dupa ce Macsimu cu o iubire sincera a unui fiu sarutà de nenumerate-ori pe mama- sa, si dupa ce apoi o lasà si din bratiele sale, dinsulu diari si pe adorat'a sa Iléna, care sta- tea langa elu.

Dar la vederea ei vedemu pe Macsimu cà tresari.

Si in locu sè-lu vedemu a grabí indata la dins'a, care erá iubit'a lui, dinsulu vre-o câte- va minute statù cá inmarmuritu, si o privi nu- mai lungu si confusu.

Si óre de ce a tresaritu dinsulu? . . .

De ce óre a inmarmuritu? . . .

Si de ce o priviá atâtu de confusu?

Iléna, de totu confusa, credea cà pentru

aceea, cà a aflat'o acum, cum abié s'a sculatu
dins'a din patu, neimbracata si nechichita.

Si serman'a Iléna incepea deja a se si ge-
ná de prospectulu ei neglesu.

In fine inse Macsimu se apropià si de
dins'a.

— Iléna draga, tu nici nu te mai uiti la
mine? — o intrebà dinsulu, prindindu-o de
man'a ei tremuranda si sarutandu-o pe frunte.

Dar unu sarutu usioru erá acest'a, càci
cu buzele sale abié i atinse fruntea ei.

Si n'afflá dins'a acum cuvinte cá sè-i res-
punda lui Macsimu, cá si candu acestu sarutu
rece i-ar fi inghiatiatu graiulu pe buzele sale.

Inse acum nime nu avea ochi, cari sè se
intereseze de impressiunile aceste ale Ilenei.

Toti ochii si tóta atentiunea erá a bineve-
nitului Macsimu.

Si vedindu-se chiar si de pe faci'a lui, cà
e cu totulu obositu de calea sa lunga si grea,
indata i si asternura unu patu bunu, in care
abié se culcase, a adormitu cá mortu.

Ceilalti, cá sè nu-i conturbe somnulu, inca
se asiediara la odihna.

Iléna inca se culcà in patulu ei.

Dar dins'a nu dormiá. Ochii ei erau de-
schisi si — umedi de lacrimi.

Si-aceste lacrimi ardietórie i le strórse la
serman'a copila hainele negre si insinorate ale
lui Macsimu, tresarirea lui, inmarmurirea lui,
privirea lui confusa si instrainatória, si mai
alesu sarutulu lui atâtu de — rece . . .

Diorile frumóse aflara pe biét'a copila
in lacrimile aceste.

.

Diu'a urmatória deveni o di de bucuria in
cas'a parintelui Simu.

(Va urmá.)

Mihaiu Cirlea.

M a n g a e r e.

Éta, fuge trist'a nópte,

Vine diu'a cu dulci siópte

Si cu farmecu suridiendu.

Bolt'a dalba si senina

De nori negri erá plina :

Dar sborat'au toti in ventu !

Astu-felu sbóra érn'a rece,

Astu-felu sbóra, astu-felu trece

Totu ce 'n lume-i tristu si-amaru :

Numai chinulu meu nu piere . . .

Numai négr'a mea durere

Nu mai are 'n veci hotaru ! . . .

Sinu-mi geme, se mai frange . . .

Vai ! cu dragu, cu dragu asiu plange ! . . .

Dar pamentulu rece, greu,

Par' cà-mi dice cu mirare :

„Cum de nu poti sè fii tare

Si sè suferi ca si eu ? . . .

Candu acei, ce pe sub stele

Pórta 'n sufletu chinuri grele,

Ducu unu traiu intunecosu,

Plange-aru toti fara 'ncetare :

Cine 'n lume, cine óre

Aru fi veselu si voiosu ?“

Plangu adesu si blastemu sórtea,

Cautu spre ceriuri si rogu mórtea

Sè me culce in mormentu .

Dar de-odata cu amóre

Din feresti o dalba flóre

Par' cà-mi dice suspinandu :

„Ce nu suferi ca si mine ? . . .

Câti sunt inca cu suspine

Pe sub ceriulu azuríu ? . . .

Déca toti cei cu tristétia

Aru lasá ast'a viétia :

Cine-ar mai fi 'n lume víu ? . . .“

Diu'a dalba 'ncetu dispare,

Ér eu jalnicu, cu 'ntristare

Cautu in urma-i siovaindu.

Dintre munti cu blande siópte

Vine éra trist'a nópte

Si me afla totu gelindu.

Cautu la luna . . . par' cà-mi dice :

„Asta-i sórtea 'n lume-aice!

Omulu falnicu pe pamentu

Sè-si petréca viétia 'n gele :

Precum vecinicu p'intre stele,

P'intre nori trecu eu plangédu . . .“

Vedu, cu radie argintóse

De pe ceriu o stea doioasa

Cá unu fulgeru cadiendu josu.

„Uita gelea ! . . . fii ferice !“

Stéu'a trista par' cà-mi dice,

C'unu suspinu misteriosu.

„Vedi palid'a mea lumina

De pe bolt'a, ce suspina,

Cum se stinge 'ntr'unu momentu ?

Astu-felu chinu-ti de 'ntristare

Fia lungu si câtu de mare,

Se va stinge in mormentu ! . . .

Cautu mai susu la alte stele . . .

Tóte par' cà-mi dicu cu gele :

„Dulce-i plaiulu estu cerescu ! . . .

Míi de locuri stralucite

Sunt din veci aici gatite

Pentru cei ce patimescu . . .“

Ori si unde cautu cu gele,

Luna, ceriu, pamentu si stele,

Tôte-mi dicu cu blandu suspinu :
„Uita gelea multu amara,
Câci acusi in alta tiéra
Vei gasí unu traiu mai linu! . . .“

Ah! . . . departe dar de mine
Plangeri negre si suspine! . . .
Candu eu vedu prin fulgerári
Unu limanu de veselía :
Ce-mi mai pasa-atunce mie
De turbarea negrei mări? . . .

De adi, crunt'a mea durere!
Insedar cu-a ta putere
Doresci sinulu a-mi sdrobi!
De esti tu o mare-adanca :
Sinulu meu va fi o stanca
Si a supra-ti va domni! . . .

Petru Dulfu.

Lumin'a si caldur'a.

Dupa dr. Klein.

(Fine.)

Despre caldura in specialu vorbindu, trebuie sè ascultâmu scrutârile de la finea secului trecut ale Contelui Rumford. Acela erá cuprinsu cu sfredelirea tunurilor in arsenalulu din Municu, cu care ocaziune a observatu puternic'a *producere* de caldura prin frecare. Aparatului lui a fostu unu cilindru de feru tornatu, asediatu intr'unu vasu mare, plinu cu apa. Cilindrulu erá golu in carele putea sè jóce sululu de feru acomodatu pana in fundu, frecandu tare cilindrulu, prin redicare repede ce se intretinea prin trasur'a cailoru. Unu termometru asediatu la vasu, aratá gradurile caldurei. Pondulu apei erá $18\frac{3}{4}$ g si caldura ei 17 graduri. Punendu-se sululu in miscare in $2\frac{1}{2}$ óre, a devenitu ap'a in ferbere. Conte Rumford a conchisu despre caldura, cà aceea nici decâtu nu póte fi materia, ci este numai productulu miscării. Acésta teoria apoi mai tardiu sub numirea *dinamica* séu *mechanica* s'a generalisatu. Asiá dara unu corpu produce pentru noi caldura, — indata ce moleculele lui — partile cele mai mici — se punu in miscare neobservata de ochiulu nostru. Câtu mai repedi suntu miscârile, atâtu mai mare caldur'a. Atomii séu moleculele unui corpu cu atâtu mai amplu spaciú voru recere, cu câtu mai mare e miscarea lor. De aci se explica si estensiunea corpurilor incaldite.

Totu corpulu stâ din atomi, si din grupe de atomi, ce se numescu molecule. Aceste prin cohesiune se contragu, éra caldur'a se silesce a le desparte. Concurgêndu unui corpu totu

mai multa caldura, se largescu spaciile intre atomi, pana ce in fine puterea cohesiunii pere, si corpulu trece din soliditate in fluiditate. Crescandu caldur'a totu mai tare, pere si urm'a cohesiunii si corpulu fluidu devine gasu. Sceleritate dupa care se indeparta atomii unii de altii, s'a calculatu: osigeniu 1514 urme, hidrogeniu 6050 urme in secunda.

Câta putere se recere la producerea caldurei? e cestiune de mare interesu scientificu. S'a observatu: cà lovindu cu barosulu intr'unu plumbu pusu pre ambosu, acesta s'a incalditu, dar s'a recerutu putere a lovi cu barosulu. Si cu câtu mai desu se recere lovirea, cu atâtu mai mare putere se recere, si acésta putere in corpulu ce o produce scade in asemenea mesura, in care mesura cresce caldur'a ce se produce. Ací dara se vede evidentu, cà puterea omului carele redica barosulu, si puterea calului carele intórce sululu, obosindu-se, puterea lor a trecut in caldura. Decâtu cà noi nu suntemu in stare a stramutá puterea in caldura nemidilocitu, ci numai midilocitu. Trebuie sè scimu, cà intensitatea puterii se mesura asiá: Puterea unui calu e in stare in secunda sè redice 75 Kgr. de 1 metru inaltu; éra a caldurei se mesura asiá: Puterea care e de ajunsu cá 424 Kgr. sè redice de 1 metru inaltu, e de ajunsu cá stramutata in caldura, sè incaldiesca 1 Kgr. de apa de 1. gradu C. Séu din contra caldur'a care incaldiese 1 Kgr. apa cu 1 gr. C. e in stare 424 Kgr. 1 metru inaltu sè redice. Caldur'a acést'a se numescu unitatea de caldura, éra redicarea séu puterea produsa, ecuivalentulu mechanicu alu caldurei.

Asiá dara puterea *mechanica* se schimba in caldura, si caldur'a in puterea *mechanica*. Casulu din urma e pe pamentulu nostru de mai mare insemnatate, deórece pentru puterea *mechanica* nu este altu isvoru decâtu caldur'a. E dreptu, cà noi ne folosimu de puterea ventului si a apei. Isvorulu puterei acestora inse numai in caldur'a sórelui se póte cercá. Sórele incaldiesce paturile aerului si-lu pune in miscare, producêndu venturile. Sórele lucra de evaporéza ap'a, se inaltia ca gasuri, picura stropi inapoi, forméza periuri, fluvii si mari. Deci tóta caldur'a si prin ea tóta puterea vine de la sóre.

Noi incaldimu masnele cu carbune, si asiá s'ar puté negá aci caldur'a sórelui. Dar se scie cà carbunele e productulu padurilor immense, cari in epocele anti istorice infrumsetiá pamentulu. Acele tóte, cá tóte vegetalilé

nóstre, la creșterea lor a avut trebuința de lumină și caldura sôrelui. Vegetalile stau din carboniu și hidrogeniu. Amândouă aceste le tragu din aer și apă. Caldura sôrelui înseamnă puterea care în procesul existenței disolvă acidul carbonic și carboniul cu hidrogeniu în prefață în plante și lemne. Aci se aplică caldura sôrelui de schimbare, dar nu nimic, și executându-se procesul din contra, erau vine la arătare, p. e. prin arderea materialelor, legându-se atunci carboniu cu carbunele în acidul carbonic. — Sôrele dăruie masinile noastre, și că gasul lumină locuitorii noastre. S'a proiectat masinile în timpul mai prosperu, cari se se amestecă cu caldura directă de la sôre luată, și pôte să se ajungă la rezultat.

Sôrele deci în suprema instanță e fontană de putere. E interesantă a ști câta multime de putere s'ar putea avea acestu strălucit Febus alu dăruie, planetei noastre, pământului, neconținut prin razele sale. Știința s'a ocupat și cu problema aceasta, și a ajuns la rezultate considerabile. Sôrele la amiază topește 8 linii de gheață într-o oră. Totalitatea caldurii ce o dă sôrele peste anul pământului, egal împartită peste toată fața pământului, ar putea topi o gheață care cu o grosime de 100 talpi ar înfășura pământul, sau în minuta $\frac{1}{500}$ urma. O pată numai așa de grosă în giurul pământului ar da unu cantu de unu bilion urme cubice, cari câte una trage $28\frac{1}{2}$ Kgr. așa dăruie $28\frac{1}{2}$ miliarde Kgr. A topi gheața, se recere după fizică atâtă caldura, că de $79\frac{1}{7}$ ori pondul ei de apă de 1. gr. C. se se încălzește. Amintită caldura de sôre s'ar ajunge, spre încălzirea a 2266 miliarde Kgr. apă de 1. gr. C. — Mai sus am vădit, că caldura, care 1. Kgr. apă o încălzește de 1. gr. C. e asemenea puterii mecanice, care redă 424 Kgr. 1. metru înalt. Așa dăruie totalitatea caldurii e asemenea puterii mecanice, care $424 \times 2266 = 960784$ miliarde Kgr. 1. metru sus redă. Unu calu redă în secunda 75 Kgr. 1. metru înalt, în muna 4500 Kgr. Decă am exprime totalitatea caldurii sôrelui în puterea de calu, se împartim 960784 miliarde cu 4500 și vom afla $213\frac{1}{2}$ miliarde putere de calu. Aceasta este puterea mecanică, ce pe toată minută vine de la sôre pe pământ și toată mișcarea se produce.

Câta putere are sôrele peste totu, e mai necalculabilă, căci pământul numai o mică parte primește din aea. Pământul abia capătă $\frac{1}{2}$, 340,000,000 parte din totalitatea ra-

zelor sôrelui. Celelalte părți voru înțelni firesc alte planete în calea lor, dar cele mai multe părți, după calculul nostru, se pierd în atmosferă, fără a fi descoperite știința că spre ce servesc, și care lucru dăruie nici se va putea descoperi. — Ună e permisă a conchide cu siguranță: cumcă adeca sôrele nostru, nici n'ă luminat din veacu, nici va lumina până în veacu totu așa. A fostu timpul în carele sôrele și pământul n'ă existat, și va veni timpul în carele sôrele nu și va da mai multu lumină sa. Ori ce putere mare, marginită, și că atare se va exhaurea. Când? Acumă nu se pôte calcula. După matematicul Laplace se va putea orecându-mechanismul întregu alu Universului reprezenta prin o formulă matematică. Se va putea calcula prin matematicul viitoriului, cându va fi ardiendu Anglia carbunele celu din urma, și cum dice d' Alembert pentru spiritul omului „totu Universul va fi o unică faptă și unu adevărat mare.“ Acestă ar fi gradul celu mai înaltu la carele s'ar aventă mintea omenească, dar nu se va putea. Tyndal mai nimerit observă, cându dice: „și de ar fi mintea noastră așa de ascuțită, încâtu să pôte vedea și simți și cele mai fine molecule a cerilor; și de am putea urmări toate mișcările și grupările lor, și toate bateriile electrice a lor; ba și de am avea o perfectă cunoștință a stărei cugetului și simțirii; totu așa departe am rămâne și atunci, ca mai înainte de deslegarea problemei: Cum se unesc toate aceste cazuri cu cunoștința de sine? Abisul dintre aceste două clase de fenomene mintea omenească nu-lu va putea trece“.

E dreptu că noi stăm numai la începutul cunoștinței naturii, și seculii urmatori voru descoperi lucruri, despre cari noi nici înțepire nu avem, dar în unele direcțiuni, cari s'ă atinsu în acestu tractat, și scrutatorii viitoriului celu mai îndepărtat vor' fi siliti a stă pe locu. Tyndal așa opină: „Cându vom fi exhaureat știința naturală, și cea mai estrema margine a ei vom fi ajunsu, atunci va zăce năntea noastră celu mai mare misteriu. Și așa va fi în eternu pentru mintea omenească.“ Numai în Dumnezeu și pôte afla odihna mintea, că la celu mai înaltu foru apelatoriu, și unde știința, artă, filosofie și religie se aducă în armonie, acolo apare întru adevărat: „Universul ca ună unică faptă, ca unu mare adevărat“ cum vrea d' Alembert.

G. Traill.

RANELE NATIUNII.

— Romanu, de IOSIFU VULOANU. —

(Urmare.)

Deschise usi'a iute, căci nu-si mai putea contení nerabdarea de a spune totu ce are pe anima si astu-felu a-si usiorá consciinti'a.

Inse Pista tocmai nu se aflá a casa. Erá dusu in orasiu. Dar unu adjunctu alu lui i spuse, că are sè se rentórca in curendu.

Székelyhidy ocupá locu si asteptá sosirea lui Pista. Trecú unu patrariu, apoi alu doile, alu treile, si in sfirsitu o óra intréga, si elu asteptá totu in-sedaru.

Nu mai putea de ciuda.

Abiá apucá sè sosésca aice, sè vorbésca cu Pista si sè se informeze, dar éta nu erá de ajunsu a nu-lu gasi a casa, dar dinsulu nici dupa atát'a asteptare nu mai vini.

Érasi trecú o jumetate de óra, inse fara cá sè sosésca Pista.

In fine Székelyhidy, necasitu si iritatu ce erá si-perdú tóta paciinti'a, si tocmai voi sè plece — lasandu convorbirea pe alta-data — candu usi'a se deschise si intrá Pista.

Acest'a cum lu-zari pe fiitoriulu seu socru, sari indata la elu sè-lu imbratisieze cu iubire.

Székelyhidy lu-primi afabilu, inse nu fara unu felu de reserva cam rece.

Pista observá acést'a si lu-intrebá :

— Dar ce s'a intemplatu, iubite socrule ? Pentru ce acésta fatia seriósá ?

— Nu me simtiescu pré bine, — response Székelyhidy, nevoindu a compromite pe Pista inaintea adjunctului seu.

Pista fu cuprinsu de ingrigire, apoi dise :

— Poftesce in odai'a cealalta !

Si Székelyhidy plecá inainte. Pista merse dupa dinsulu.

Sositi acolo, Székelyhidy incepú seriosu :

— Pista, o cauza a fórte neplacuta m'a adusu aice.

— Ce ?

— Tocmai acuma am aflatu, că in contra ta s'a intentatu unu processu fórte compromietoriu, că nici pana 'n diu'a de adi n'ai datu socotéla despre niste bani orfanali, incassati acuma-su doi ani. E bine, spune-mi cum stá lucrulu acest'a ?

— Scfu de processulu acest'a, — response Pista silindu-se a suride, — inse nu me nelinicesce de felu.

— Dar cum ? Convinge-me si pe mine !

— E dreptu, că n'am facutu inca socotéla despre bani, inse caus'a intardiarii este, că mai nainte de a indeplini acésta trebue sè ascultu pe unu omu, care nu mai siede in comitatulu nostru si pe care de doi ani de dile insedaru lu-cautu.

— Dar banii ?

— Nu te teme, nu i-am prepaditu. Se afla in locu siguru. I-am depusu inca atunce in cass'a de pastrare spre fructificare.

— Asiá dara caus'a e in ordine ?

— In cea mai completa. Pompilesco a nascocitu processulu acest'a numai spre a-si resbuná. Dar se va pacali éradi. Arm'a ce intrebuintieza in contra mea are dóue taisiurri ; pe mine, nu me póte vatemá, dar eu

voiu întórce taisiulu in contra lui si i voiu face multa apa sarata.

— E bine, Pista, eu me 'ncredu in tine. Cauta-ti de tréba si te scóte curatu ; eu inca ti-voiu ajutá prin inriurirea mea. De vei fi achitatu inca inainte de congregatiune, te vomu alege de vice-comite.

— Ce suprindele !

— De cumva inse vei avé nenorocirea sè fii condamnatu, nu numai trebue sè renuncii la acestu visu, dar vei perde si oficiulu de pan'acuma.

— Nu me temu !

— Dar nu numai atát'a. Atunce — firesce, — n'ai mai puté sè ai nici unu dreptu la man'a ficei mele, căci dator'ia de parinte mi-ar impune a-mi retrage vorb'a data, si a nu te mai primi de ginere.

Pista tresari. Elu sciea, că atunce ar fi fórte nefericitu. Response dar :

— Pedéps'a acésta ar fi cea mai aspra pentru mine ; inse spre norocirea mea n'am sè me temu de ea. In scurtu timpu eu voiu adeverí, că sum nevino-vatu, că in caracterulu meu nu este nici o péta ; si atunce dta nu vei avé nici o rusine sè me numesci ginere.

— Asiá sè fia, Pista ; căci la din contra tóte cele ce ti-am spusu se voru ingramadi a supra ta.

— Fii liniscitu, iubite socrule !

Si dupa aceste Székelyhidy si-luá peler'ia si se duse a informá pe judecatori, cari toti erau unguri si frati de cruce ai lui.

Pista, remasu singuru, incepú a meditá a supra celoru impartesite de socrulu seu.

— Déca voiu fi condamnatu, nu voiu ajunge vice-comite, ma voiu fi destituitu si din postulu de pan'acuma, si inca voiu perde si pe Irma ! — si-dise elu.

Grea amenintiare !

Apoi continuá :

— Pentru că n'asiu mai fi jude administrativu, nu m'asiu necasi de felu. Nici nu mai voiescu eu sè portu acestu oficiu, căci vinitulu este putinu. Apoi si candu l'am primitu, am spusu, că-lu primescu numai provisoriu. M'asiu face dara bucurosu scapatu de elu. Inse din buna voia, nu prin destituire ... Că nu voiu fi vice-comite, inca nu m'oiu superá tare. Primindu oficiulu de pan'acuma, mi s'a asiguratu o chiamare mai innalta, sè ffu deputatu din acestu cercu. Aspiratiunea mea dara a fostu mai nalta decâtu fotoliulu de vice-comite. Precum se vede, si Hectoru m'a insielatu, n'a depusu mandatulu ; dóra nu voiesce, séu pentru că guvernulu nu-lu numesce de comite supremu ? E bine, fia cum va fi. Fara postulu de vice-comite asiu puté traí ; căci asiu deschide éradi cancelar'ia mea advocatuala si asiu avé unu vinitu mai mare decâtu unu vice-comite ... A trei'a pedépsa inse, că adeca asiu perde si man'a Irmei, m'ar nimici de totu. Asiu devini unu omu fórte nefericitu, n'asiu mai avé placere nici sè lucru, si asiá in timpu scurtu asiu ajunge unu muritoriu de fóme, séu m'asiu impuscá.

Si dupa o pauza scurta incheiá :

— Nu, nu ! Nici una nici alt'a nu se va intemplá.

Eu voiu inaintá ! De si de ocamdta nu voiu puté sè fiu deputatu, voiu ajunge inse vice-comite, — si cá de incoronare in urma Irma va fi soc'ia mea, si eu voiu fi omulu celu mai fericitu pe fati'a pamentului.

Inse ori câtu se siliá elu a se linisci astu-felu, totusi nu fu in stare a departá unu felu de temere, care apesá sufletulu lui.

Caus'a nu erá tocmai asiá clara, cum o descrise elu socrului seu. Din contra fu destulu de ingreunatória pentru dinsulu.

E dreptu cá cercarea acelu omu a intardiatu multu caus'a, inse nici elu n'a pré grabitu sè-lu caute; apoi, lucrulu principalu l' elu n'a depusu de felu banii in cass'a de pastrare. Neavendu tocmai bani in-demana, i-a intrebuintiatu spre scopurile sale.

Va sè dica, erá espusu unei compromisiuni destulu de mari.

Cu tóte aceste inse temerea nu-lu predomni de totu. Espusu unei neplaceri, elu totusu sperá unu resultatu bunu.

Motivulu, pe care si-intemeiá speranti'a, erá, cá dinsulu — de si n'a depusu banii orfanali in cass'a de pastrare — avea inse acolo mai de multu depusi spre fructificare alti bani in suma de trei mii de fl., din cari va puté sè platésca usioru sum'a de dóue mii de florini, cátu faceau acei bani orfanali.

Asiá se si intemplá. Pista cástigá processulu, dovedindu, cá dinsulu n'a tinutu nici unu momentu la sine acei bani, ci i-a depusu indata in cass'a de pastrare.

Tribunalulu i-a datu o satisfactiune completa si opiniunea publica l'a restituitu prin judecat'a sa.

Dar elu nu se indestulá cu atât'a. Anim'a lui setósa de resbunare doriá o pedépsa grozava pentru Pompilescu. Voiá sè întórca taisiulu celalaltu alu armei in contra lui. Sè-lu combata si nimeésca tocmai cu acea arma, cu care l'a atacatu.

Pista dara esí in comun'a in care siedeau orfanii, chiamá la sine pe unchiulu loru, si i spuse cá a perdutu processulu intentatu in contra lui si va fi pedep-situ cu temnitia.

Omulu acel'a se spariá grozavu, si rugá pe Pista sè-lu ierte, cá elu n'a voitu sè faca acést'a, ci numai altii l'au indemnatu.

— Dóra si dlu Pompilescu? — lu-intrebá Pista.

— Si elu, — respunse tieranulu spariatu.

— Apoi tu l'ai imputernicitu sè pasiésca asiá de aspru in potriv'a mea?

— Eu? Feresce Dómne!

— E bine, eu te voiu scapá de temnitia.

— Tare ti-multiamescu.

— Inse numai asiá, déca mi-vei dá o scrisóre, cá tu n'ai imputernicitu pe avocatulu Pompilescu sè pasiésca in potriv'a mea asiá aspru, si cá numai elu de capalu lui si fara scirea ta a facutu tóte.

— Asiá e, domnule. Cum sè-lu fiu imputernicitu eu sè te lovésca asiá aspru?! Elu a facutu, precum a voitu, si nici nu m'a întrebatu.

— Asiá dara mi-dai scrisórea?

— Dau.

Si notariulu comunalu numai decátu decopiá o declaratiune, pe care Pista a aduse de acasa gata, si in care se dicea, cá plugariulu subscris, cá unchiu alu orfaniloru, n'a datu „nici unu felu de imputernicire sè atace prin unu processu atâtu de aspru pe dlu Stefanu Zimbranu.“

Plugariulu gandindu, cá sub expresiunea „atátu de aspru“ se intielege numai form'a processului, nu insu-si processulu, — si mai pe susu de tóte, avendu o frica mare de „dlu solgabireu“ subscrisse declaratiunea, si se duse a casa indestulitu, cá a scapatu asiá de usioru din acésta incurcatura, si nu va ajunge in temnitia.

Éra Pista puse cu bucuria documentulu in busunariu, si se rentóse a casa, dicéndu:

— Ai gânditu, Aurelie, cá m'ai prinsu; pe candu insu-ti ai cadiutu in cursa.

Si a dóu'a di elu numai decátu intentá lui Pompilescu unu processu criminalu, acusanu-lu, cá a inceputu si dusu in contra lui totu processulu fara autorisatiunea unchiului orfaniloru, si cá prin urmare subscrierea lui in plenipotentia advocatuala a fostu falsa.

Processulu acest'a facú mare sgomotu in comitatu si toti asteptara cu curiositate sferisitului lui.

Intre toti inse, firesce, mai tare fu suprinsu Aureliu. Elu nici nu visá de acésta întórcere a sortii, cá rolurile sè se schimbe tocmai opusu. Dar nu se spariá, sciindu pré bine, cá processulu n'are nici unu temeiu, si cá dinsulu va fi in stare sè adevérésca contrariulu.

Dar se insielá. Unchiulu orfaniloru, sub impresiunea temerii de temnitia, negá sè-i fia datu vr'o imputernicire.

Cei doi marturi subscrisi, ambii atunce adjuncti in cancelari'a sa, nu se mai aflau la elu. Unulu erá dusu nu se sciea unde; ér celalaltu a muritu tocmai in septeman'a trecuta.

In acestu momentu criticu, elu si-aduse a minte de cuvintele lui Albinescu, care i-a spusu din capulu locului, cá in locu de a reesi cu planulu seu de resbunare, numai sie-si si-va face neplacere.

Tocmai asiá s'a intemplat.

Si pe candu elu meditá astu-felu, usi'a de odata se deschise si intrá tocmai Albinescu.

Nici odata dinsulu n'a fostu mai bine primitu de catra Aureliu de cátu acuma. Numai decátu i si povesti incurcatur'a in care a ajunsu.

— Nu ti-am spusu? — disse Albinescu. Asiá dara, cá am fostu bunu profetu. Vedi, cátu de bine cunoscú eu ómenii!

— Asiá e. Dar acuma cum sè scapu?

— Nu te teme. Ti-am spusu inca atunce, cá vei puté contá la ajutoriulu meu. Éta-me-su, am sositu in momentulu celu mai bunu.

— Dieu bine cá ai vinitu. Ne vomu svatuí dimpreuna.

— Nu vei avé multa trebuintia de svatulu meu. Dta esti unu avocat, te vei scóte usioru din acésta neplacere paruta.

— Dar noi advocatii suntemu mai cá si medicii, cari candu se bolnavescu, nu se pré curéza pe sine, ci consultéza pe altii.

— Va sè dica, sè-mi spunu parerea mea?

— Da.

— Este simpla, si de siguru si dta te-ai gânditu la ea. E bine, unchiulu orfaniloru néga subscrierea, cei doi martori nu se potu infatisiá. Deci ti-trebuescu altii, cari sè adevérésca acea subscriere. Dar si acestia sunt. Atunce mi-ai spusu, cá au mai fostu de fatia alti doi plugari la actulu imputernicirii. Aceia dara potu sè adevérésca subscrierea.

— De cumva voru avé curagiu.

— Nu te teme. E i cunoscú. Sunt ómenii mei, gata a sarí si in focu pentru mine. Provóca-te la ei!

— Éu i voiu duce la tribunalu in diu'a pertractării.

— Fórté bine, — disse Aureliu. Asiá dara potu sè fiu liniscitu.

— Poti, — respunse Albinescu, si luandu-si pe-

leri'a se departa, spunendu, ca are lucruri urgente prin orasiu.

Diu'a pertractarii sosi, si tote decursera asiá, precum spuse Albinescu. Aureliu ceru a se chiama si cei doi plugari, cari au fostu de fatia la subscriere, si tocmai candu tribunalulu admisse acest'a cerere, aparu in usia Albinescu dimpreuna cu cei doi plugari, cari marturira pe omeni'a si consciinti'a loru, ca unchiulu orfaniloru a scrisu imputernicirea in fiinti'a de fatia a loru.

In urmarea acesteia Aureliu fu achitatu si unchiulu orfaniloru totu nu scapa de temnitia, dovedindu-se si prin acestu exemplu, ca in timpul de acuma de multe ori tocmai celu nevinovatu se pedepsece.

Pista parasí maniosu sa'la pertractarii, si se duse a casa cu ura in anim'a sa in contra lui Albinescu, fiindu convinsu, ca numai acest'a e autorulu pacalirii sale.

XII.

R e v e d e r e a.

Din momentulu acesta Zimbranu fu cuprinsu de o mania si mai mare a supra lui Albinescu. Dorulu de resbunare in contra acestuia era acuma dorinti'a lui de frante.

Cerca tote mijlocele, ca cum s'ar pute acatiá de elu; inse nici unulu nu corespunse planului seu. Decise dar se astepte cu sange rece ocasiunea potrivita, candu se-si verse totu veninulu a supra lui.

Intr'un'a din dile comitele supremu lu-chiamá la sine si i dise:

— Domnule jude administrativu, vreu se-ti incredintiez o missiune de cea mai innalta importantia.

— Poftimu, domnule comite supremu!

— Mi-s'a raportatu in secretu, ca in cas'a lui Albinescu s'a tiesutu unu complotu daco-romanistu, care are de scopu a descompune integritatea patriei nostre. Capulu acestei conjuratiuni ar fi insu-si Albinescu, carele intretine corespundintia cu partid'a revolutionaria din tier'a romanésca. La elu dara trebuie se se gasésca mai multe scrissori compromitetorie. E bine, vreu se trimitu acolo pe cine-va, ca se sequestreze tote scrissorile lui compromitetorie, er pe elu insu-si se-lu faca prinsonieru si se-lu aduca sub paz'a mea. Judele administrativu din acelu cercu tocmai se afla in concediu. Deci eu te insarcinez pe dta cu acesta missiune, si inca cu atatu mai vertosu, ca ci voiescu se-ti castigi poporalitate si mai mare in comitatu. In viitori'a congregatiune se va alege vice-comitele. De ca dta vei indeplini bine acesta missiune, alegerea dtale va fi sigura, ca ci toti ungurii te voru voi.

Astu-felu vorbiá comitele supremu, pe candu inse dinsulu nu simtiea tocmai asiá. Elu adeca tramise pe Pista, ca ci missiunea era forte delicata, nu voia se espuna pe unu unguru si se cada tota ur'a a supra acestuia. Apoi de ca va face Zimbranu acea investigatiune si arestare, Romanii nu se voru pute plange de persecutiune nationala, ca ci n'a facutu-o unu unguru, ci unu Romanu.

Acest'a era motivulu principalu alu comitelui supremu, er nu acel'a de a castiga lui Pista poporalitate intre unguri pana la viitori'a alegere. Incatu pentru ast'a dinsulu nu multu se interessá. Sciea bine, ca

in comitatu numai acea se intempla, ce elu voiesce; prin urmare, de ca va voi se fia alesu Zimbranu, va si fi, ca ci ungurii sustinu disciplin'a de partida si se supunu conducerii sale.

Inse Pista nu vedea cugetele secrete ale lui. Dara tocmai se le fi sciutu, ca subordinatu trebuia se indeplinesca ordonanti'a siefului comitatensu.

Apoi elu mai fu inspiratu si de altu simtiementu. De acel'a alu resbunarii. Ocasiunea acest'a i oferia unu pretestu bunu spre a satisface o dorintia dulce a animei sale: a-si resbuna pentru multele atacuri ce a induratu in decursu de ani din partea lui Albinescu si a omeniloru acestuia.

Elu dara primi cu cea mai mare placere insarcinarea si dise:

— Fara se voiescu a-mi castiga poporalitate, primescu cu supunere acesta missiune, ca ci indeplinindu-o mi-facu numai dator'la.

— E bine, dar nu este timplu de perdutu. Trebuie se pleci indata.

— Sum gata; numai se insciintiez pe comissariulu de siguritate, se aduca cu sine cati-va feciori.

— Asiá dara la lucru! Er dupa indeplinire se-mi raportezi indata!

Pista se inchina, merse a casa, facu indata pregatirile trebuinciose; avisa pe comissariulu de siguritate se fia gata cu feciorii sei, ca ci voru plecá numai decatu in o emisiune forte importanta.

Si peste o ora doue carutie pornira catra Pruneni. In una siedea Pista cu comissariulu de siguritate, in alt'a patru panduri ai acestia.

La inceputu Pista era veselu, glumiá, ca ci se bucura tare, ca va pute se-si resbuna a supra lui Albinescu, care i-a causatu asiá amaraciuni in vietia.

Inse cu catu se apropiá mai tare, veseli'a-i lancedia si fati'a-i devinia totu mai serioasa si vorbiá totu mai putinu.

Multe idei trecura prin mintea lui in acesta cale.

Si-aduse a minte, ca inca nu de multu, abiá de doi ani, elu a facutu adese ori acesta caletoria pana la Pruneni.

Inse ce deosebire!

Atunce dinsulu mergea la cas'a lui Albinescu incantatu de fericire, fiindu siguru de o primire afabila si plina de amoru, ca ci lu-astepta logodnic'a lui.

Acuma inse n'avea de felu dreptulu se se astepte la vr'o primire amicala, ca ci nu se apropiá cu acelu simtiementu de iubire, mergea se indeplinesca unu actu fatalu; dar nici nu-lu astepta amorulu unei logodnice, ci despretiulu si ur'a unui parinte jefuitu de cea mai scumpa comora a vietii sale.

Ah! revederea va se fia cutrieratoria!

La acesta idea elu nu-si putu ascunde tresarirea. Si-aduse a minte de Aurora, care pe dinsulu cu atata caldura l'a iubit, si pe care elu a parasitu-o cu necredintia...

Cum se intre elu acuma in cas'a aceea? Cum lu-va primi parintele ei, ce va dice mam'a dinsei? Si cum va esecuta ordonanti'a comitelui supremu? Ah! cum va escorta pe Albinescu in inchisorca comitatului?!

Grea situatiune!

(Va urma.)

S A L O N U

Calindarului septemanei.

Duminică 2-a după Rusali, Evang. Mateiu Cap. 8 st 18—23.	
Dumin.	6 18 Cuv. Par. Ilarion și Par. Visarion.
Luni	7 19 Sf. Ierom. Theodot episc. Angirei.
Marti	8 20 Aduc. reliq. Sf. m. Mart. Theod. Strat.
Mercuri	9 21 Par. Chiril Archiepisc. Alexandriei.
Joi	10 22 Sf. Ierom. Timotheu Episc. Brussei.
Vineri	11 23 Sf. Ap. Vartholomeu și Varnava.
Samb.	12 24 Cuv. P. Onufriu și P. Petru de la Athena.

Cum a traitu Abdul-Aziz.

Sultanul Abdul-Aziz nu mai este! Turcii nu mai putera suferi în fruntea lor pe acestu omu ne-trebnicu; deci lu-detronara, apoi lu-omorira.

Că și cetitorii nostri sè cunósca pe acestu omu și sè védia, ce risipa și decadintia a causatu elu imperiului seu, vomu reproduce câte-va date din viétii'a lui, după diuariulu „L'Economiste français.“

Placerea lui cea mai mare erá d'a-si vedé animalele selbatice și paserile; de aceea elu ascultá mai bucuros raportulu pazitoriului lor, decâtu pe marele viziru candu viniá sè-i vorbésca d'ale imperiului. Aceste animale și paseri s'au adunatu cu spese mari, din tóte partile lumii. Vase turcesci plecara spre acestu scopu în multe directiuni. Guvernatorii din provincia cu nimica nu putera sè-si câstige în asiá mesura gratii'a sultanului, — decâtu facéndu-i presentu vr'unu animalu séu pasere. Nu unulu din ei numai pentru acestu motivu s'a innaltiatu la rangulu seu.

Pentru asemenea, și altele de acésta categoria, sultanulu a spésitu la anu cam 460—537 milióne de franci.

Éta câte-va din acele spese.

La palatu erau 5,500 de servitori, de ambele sexe. Numai prin bucatarii se aflau ocupati 350 de insi. Ér în grajduri 400, cam la 400 de *caikgii*, 400 de musicanti, și 200 de servitori — pentru animale și paseri. Cele 21 de palaturi și chioscuri aveau 300 de pazitori și la 100 de portari. În harem erau 1200 de femei. În pranditorie și unde se primiau vizitele, erau aplicati aprópe la 2500 de servitori.

Sultanulu avea 25 de adiotanti, 7 cambelani, 6 secretari, la vr'o 150 de diregatori, 50 de usieri, 50 de medici, chirurghi și farmacisti.

Numerulu eununchiloru se urcá la 150, și haremulu mai avea în serviciu 100 de insi.

Multi dintre acesti 5,500 de diregatori și servitori sunt insurati; aceia si-sustineau familiile din remasitiile ospetielor din palatu, și inca toti traiau fórt domnesce, avendu și dinsic servitori.

Va sè dica, la palatu în fia-care di se dá de mancare la 7000 de persóne; ceea ce pe anu constá tocmai 12.775,000 de franci.

Se consumá într'unu anu la palatu de 700,000 franci lemne; pentru 650,000 franci orezu și de 400,000 zaharu zdrobitu.

Plat'a diregatoriloru se urcá la 5 milióne franci, afara de léf'a adiotantiloru, mediciloru, musicantiloru.

În grajduri se aflau 600 de cai. Nutrementulu lor pe unu anu constá 500,000 de franci.

În siure erau mai bine de 200 de trasuri. Sustinerea acestora inca consumá o suma mare, mai platindu-se și 150 de vizitii și lachei.

În anul trecut sultanulu a cumperatu tablouri în pretiu de 3 milióne fr. Unic'a fapta laudabila.

Pentru bijuterii spésá celu putinu 2.500,000 de franci. Haremulu consumá pe anu peste 4.000,000 de franci.

Pensiunile ce trebuia sè platésca se urcau la anu peste 4.554,000 de franci.

Mai adaugemu 2 milióne pentru sustinerea celor 21 de palaturi, — și éta că spelele palatului se urcau la 36 de milióne franci.

În fine mai trebuie sè adaugemu, că sultanulu avea o nespusa placere sè totu edifice. Acésta pasiune a lui a constatu tíer'a cam la 14 milióne de franci pe anu.

Asiá a traitu sultanulu Abdul-Aziz. Imperiulu lui a ajunsu la sapa de lemn, — éra elu s'a imbuibat.

Înse ór'a pedepsei a sunatu în curendu. Desfratulu despotu nu mai este. Man'a Provedintiei l'a suflatu de pe tron și i-a stinsu viétii'a.

Marcu Emilianu.

Curierulu modei.

Scump'a mea amica! A sositu timpulu, în care asiá dicéndu lumea tóta séu celu putinu „partea mai frumoasa“ caletoresce. Damele acuma sunt fórt ocupate. Tóte stau gata de plecatu, căci sesonulu bailorulu a sositu.

Si fiindu că ele se gata, se întielege că vorbescu totu de toalete; ce toalete sè duca, cum sè se imbrace?

Toalet'a de caletoria la tóta întemplantarea are sè fia câtu mai simpla, lipsita de ori ce luxu; înse totusi aceea nu póte sè fia pré neglijata, căci séu pe calea ferata séu pe vaporu, vomu fi totu în societate.

Se póte dice cu siguritate, că fara haina de crépelisse albu de metasa négra nu putemu sè plecámu d'a casa. — La crépel'sse-ulu albu putemu sè întrebuintiamu robu de colóre ros'a palida, vénéta deschisa, séu lila créppelin ori gaziru — fara maneci; de alta-data robulu albu lu-putemu imbracă cu rochia colorata, séu celu albu lu-inzestrámu cu dantele negre și panglice de catifea. Astu-felu variandu-se rochi'a alba cu cele colorate, vomu puté compune nenumerate toalete deosebite.

Totu asiá putemu sè întrebuintiamu și rochi'a négra, luandu la acésta robu coloratu, séu din contra.

Celelalte haine se facu în variatiuni nenumerate. Stof'a de dantele trining în albu séu ecru, crémulu foulard damascatu, madarinulu de metasa móle. Acésta se siede fórt bine a supra rochiei de metasa întunecósa séu négra.

Stofele de spelatu nici odata n'a fostu asiá în moda cá acuma. Cele de creton sunt mai purtate, și a nume de colóre vénéta.

Dantelele de crême inca și acuma jóca unu rolu

mare, nu număi cá naframe, si cá feliurite decoratiuni in grumadi, pelerii si umbrele, dar si cá decoratiuni de toalete.

Peste totu se póte dice, cá acuma dantelele forméza articlulu principalu alu modei.

Dar eu incheiu aceste sire, poftindu-ti petrecere buna. A ta amica

Alesandrina.

CE E NOU?

Maj. Sa regin'a petrece de câte-va dîle la baile din Ischl, cu mare suita. Tiner'a archiducesa Maria Valeria inca se afla acolo. Regin'a va vini cu finea lui augustu la Gödöllő, unde va petrece tómn'a si unde se si facu mari pregatiri.

Camer'a deputatiloru in septemanile din urma — afara de alte legi mai nensemnate — a desbatutu si primitu o lege prin care se voru arondá de nou unele comitate, si a nume mai alesu cele romanesci. Zarandulu se va alaturá la Hunedora, Naseudulu la Bistritia, Chiorulu se va imparti in trei parti. La aceste desbateri au luat parte si dintre deputatii romani dnii: Borlea, Gurbanu, Alessandru Popu, V. Hosszu, Antonescu si Stupa. Camer'a amanà siedintiele sale in 16 l. c. pana 'n lun'a lui septemvre.

Maialu. Dlu E. d'Albon ni scrie urmatóriele: Studintii romani ai liceului din Cernauti au aranjatu la 5 juniu st. n. unu maialu in paduristea apropiata Horeacea. Participandu multi membri ai aristocratiei, primariulu orasiului, rectorulu magnificus alu universitatii, precum si toti profesorii, amplotiati, o societate *alésa de dame*, acésta festivitate a intrecutu premergatórele ei. Tombol'a aranjata avú succesulu doritu. Dantiulu fu deschisu de dnulu Sauciucu stud. de VIII cl. cu dsiór'a Olimpia Munteanu, unic'a dama romana, care a participatu la maialu in costumu nationalu. Oratiunea tinuta de dlu Lutia stud. de gimn. sup. fu din partea numerosulu publicu bine primita. Lun'a a fostu deja resaritu candu abiá se putú publiculu desparti din paduristea cea pitoresca, ducendu fia-care unu suvenizu placutu cu sine. Multiamimu reusirea acést'a comitetulu aranjatoriu sub presidiulu dlui Malahovschi, stud. alu gimn. superioru."

Dlu B. P. Hasdeu fu numitu éra si directoru generalu alu arhiveloru statulu romanu.

„Bene-Merenti.“ Monitoriulu oficialu alu Romaniei publica éra si dóue decrete, prin care se acórdá medali'a „Bene-Merenti“ cl. I dlui Alessandru Papadopulu Calimah, pentru lucrárele sale a supra istoriei nationale, — dlui capitanu Vasile Buescu, totu acea medalia cl. II, pentru distins'a sa lucrare sciintifica prin inventarea unei puscii si a unui revolveru de resbelu.

Flamur'a lui Hymen.

Dlu Stefanu Erdeli, dr. in medicina, si-a incredintiatu de socia pe domnióir'a Angela Martinovici din St. Andreiu.

Biserica si scola.

Esc. Sa metropolitulu Mironu Romanu a petrecutu Rusaliele la Brasiovu, unde cu acésta oca siune a facutu prim'a sa visitatiune canonica. Innaltulu óspe a fostu primitu cu multa pompa, cu banderiu insotitu de vr'o 50 de carutie, si dupa sosire — in

ajunulu stloru serbatori — i s'a facutu unu imposantu conductu cu tortie. A dóu'a di de Rusalie se tinú unu banchetu splendidu. Esc. Sa se rentórsé la Sibiiu, joi, dupa serbatori.

Societati si institute.

Societatea pentru fondu de teatru romanu.

Conformu decisiunii aduse de catra adunarea generala din Resitia, comitetulu a invitatu pe toti membrii Societatii, cari se afla in restantia cu capitalu, interesse séu taxe, cá séu sé platésca in bani gata sum'a promissa, séu sé tramita obligatiuni de statu séu private dupa unu formulariu alaturatu. Sperámu, cá apelulu comitetulu nu va resuná fara resultatu. Cei ce au subscrisu o suma óre-care pentru fondu, si-au angagiatu onórea, va sé dica trebue sé grabésca a satisface deobligamentulu lorú, cáci numai unu omu care nu mai tine la onórea sa ar puté sé suferé — in urmarea decisiunii din Resitia — sé i se publice numele prin diuarie, intre cei ce nici ei nu punu nici unu pretiu pe subscriererea lorú. Nu credemu, sé se afle asemenea individi intre cei ce sunt in restantia la Societatea pentru fondu de teatru romanu; prin urmare numai atát'a insemnámu, cá terminulu tramiterii baniloru séu a obligatiuniloru e 1 juliu a. c. Unii au si tramisu.

Literatura.

Dlu E. Andreescu, invetiatoriu in Beregseu, comit. Temisiu, anuncia cá in curendu va scóte de sub tipariu partea I din „Istori'a naturala“, cuprindeudu intr'una: zoologi'a, botanic'a si mineralogi'a. Pretiulu 22 cr.

Dlu I. P. Papiu, preotu in Gherla, a scosu de sub tipariu a dóu'a editiune din tomulu antáiu alu cuventáriloru sale bisericesci, acomodate pentru ori ce timpu. Impregiurarea, cá din editiunea prima nu se mai afla de vendiare nici unu esemplariu, ne absólva de la ori ce recomandare a acestui opu. Insemnámu numai atát'a, cá acésta editiune a aparutu in editur'a librariulu Ioanu Stein in Clusiu, unde se si capeta cu 1 fl. 20 cr.

La Buzeu a aparutu de sub presa: „Buchetulu copilariei“, istorióre morale pentru copii, culesé si traduse, cu mai multe proverbe si maxime din limbele gréca si latina, de dn'a Eufrosina C. Homoriceanu. Se afla de vendiare la autóre in Buzeu pe pretiu de unu leu nou esemplarulu.

In Galati a aparutu de sub presa vol. I. din romanulu „Misterele Indiei“, de Xavier de Montépin, tradusa de B. Ionasco. Oper'a intréga va formá 3 volume mari in 8, si cele-l'alte dóue volume voru aparé in curendu. Petiulu a tustrele volumele e de 7 $\frac{1}{2}$ fr., inse dnii ce pana la 15 juniu celu multu voru plati tustrele volumele anticipatu, le voru avé numai pentru 6 $\frac{1}{2}$ fr. A se adresá franco la Administratiuna diarulu Vocea Covurluiulu Galati, seu la traducutoru, Iasi.

Aniversarea jurnalulu de St. Petersburg. Jurnalulu de St. Petersburg care apare in dóue editiuni, in limb'a rusa si alta in limb'a germana, va serbá cá inceputulu anulu víitoru alu 150-lea anu alu esistentiei sale. — Antáiuulu numeru alu acestui diaru a aparutu la 1702 in limb'a rusa supt auspiciile lui Petru celu Mare. Este de constatatu, cá imperatulu Petru erá colaboratoru formalu si cá traducea de multe ori articule germane in rusescé. De abiá la 1727 aparú citatulu diaru in amendóue limbele. De

aceea dat'a aniversarei sale se socotesce cu diu'a in care a aparutu diarulu acesta in amendoue editiunile. (Tel.)

Tribunale.

In Anglia se vedu procese din cele mai curiose. Astu-felu, unu domnu tradatu d'o copila care, dupa ce i promisese man'a prin scrisori produse si citite la audientia si, bine intielesu, si averea, crediuse bine se dispuie de tote aceste in favorea unui rivalu, o chiamo in judecata cerendu daune-interese si juriulu, care judeca acesta cauza, i acorda unu farthing (2 centime) cu titlu de indemnitate, care i permise a-si cautá bitet'a inima, ranita prin crudimea si uitarea amantei sale. (Rom.)

Economia.

Pentru economi insemnamu, ca observatoriulu meteorologicu din Paris a anuntiatu, ca ver'a acest'a va fi furtunosá.

Suvenirea mortiloru.

George Sand, séu dupa numele seu familiaru — Aurore Amandine Dudevant, renumit'a romaniera franceza, a muritu la 8 l. c. pe insul'a Majorca, in etate de 72 ani. Vomu reveni in curendu a supra activitatii sale literarie.

Ghicitura de siacu de Rea Silvia Moldovanu.

mea,	ti-	t'a	can-	O!	e	Dul-	da
bi-	re	iubita	dea-	mea!	di-	derii,	Dar
zim-	dul-	iu-	iune-	mai	ór'a	lim-	ce
O!	tie	bi-	ce	pe-	e 'n	sa,	reve-
mai	di-	au	de	mul-	Pe	rii	ra-
nóp-	na	tu	na	Si	rea	e	re
can-	ro-	da,	pri-	iu-	sa,	ca-	ve-
pli-	tea	e-	ra	Lu-	ma	bi-	Dar

Se póto deslegá dupa saritulul calului.

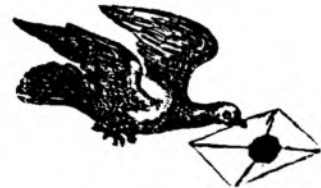
Deslegarea ghiciturei numerice din nr. 20 :

O Romania! O dulce tíera!
De ce strigi óre necontenitu,
Cá inamicii o sórte amara
In fíitoru-ti au pregatitu?

Nu ai tu óre, tíera romana,
Destula fortia in ai tei fii!
Cérca odata, alarma suna,
Si-ti voru respunde sute de mii!
D. N.

Bine au ghicit'o dómnele si domnisiórele: Iulia Savescu, Elena Velovanu, Eugenia Munteanu, Amalia Lipovanu, Sofia Abrudanu, Marta Popoviciu, Nina Muresianu, Eufrosina Baltescu, Maria Crisianu, Zoe Dimbu, Olga Ardeleanu, Veturia Avramescu, — si domnii: T. Savescu, Petru Beleiu.

Post'a Redactiunii.

Blasiu. In form'a acesta nu se póte, cáci in adeveru e asiá precum ni scrii. De cumva inse vomu avé timpu, vomu striformá-o.

Dni D. Ol. in Cernauti. Vomu publicá-o indata-ce vomu avé locu. Multiamita.

Versurile: Blasiu 3/15 maiu 1876, — Dorinti'a, — Amorul, — Libertatea. — nu se potu publicá.

Rogare! Avendu trebuintia de nrii 10. 20. 34. din anulu 1870 alu „Familiei“ rugámu pe acei abonanti ai nostri, cari dispunu de acesti nri si n'au trebuintia de ei, se ni-i tramita. Dreptu recompensa vomu tramita una romani intr'unu tomu

Nr. 6 alu „Siedietórei“, din 1 iuniu, contine aceste: Perde-véra, poesia de Ios. Vulcanu, — Ce i lipsesce poporului nostru, de Marcu Emilianu, — Ból'a si leaculu, poesia de B. S. Podóba, — Resnetu din Banatu la cele scrise de doftorul Georgitia, de Unu plugariu romanu, — Doine ostasiesci, de prin Biharia, de Iosifu Josa, — Sè nu stirpiti paserile! — Vorbe de aru, de Ionu Croitoriu, — Hodoroscu si Troscu, dialoguri, — Ciumelituri din Ardealu, de Alecsa Latesiu, — Ce e nou in tíera si lume? — Unu sgárcitu! — Ce felu de mórte! — Respunsuri, — Calindarul lunei. — Cu acestu numeru s'a incheiatu semestrulu primu. Facemu atenti pe cetitorii „Familiei“, cá déca vreu se aiba acesta foitia, unic'a pan' acuma la noi pe care si poporul o intielege, potu se o pronomere de odata cu rennoirea abonamentulu pe semestrulu alu doile la „Familia.“ Esemplare complete sunt inca din inceputulu anulu 1875. Pretiulu pe unu anu e numai 1 fl.

Apropiandu-se finea semestrulu an-táiu, rogámu pe abonantii nostri ale caroru abonaminte voru espirá la finea lui iunie, se binevoiesca a le rennoi cátu mai curendu, cá nu cumva se se intreprumpe epedarea foii, cáci avendu in anii trecuti multe neplaceri cu unii rei de plata, din inceputulu acestui anu n'amu mai tramisu si nici nu vomu tramite „Familia“ decátu numai acelora, cari voru plati pretiulu inainte.

Proprietariu, redactoru respundietoriu si editoriu: IOSIFU VULCANU.

Cu tipariulu lui Alesandru Kocsi in Pest'a. 1876. Calea tíerei nr. 39